

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt III. Alexand. III. (a) Cantuar. Archiepiscopo, & ejus Suffraganeis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

ante Alexandri constitutionem : unde non potest tribui textus hic Eugenio I. qui floruit circa annos 656. ante dictum Concil. Arelat. Præterquam quod, cum per unum tantum annum Ecclesiam rexisset, non reperitur aliqua ipsius Pontificis epistola. Non etiam potest tribui Eugenio III. quia floruit post Alexandrum III. sequentis textus auctorem, unde præpostero ordine ante ipsum compilaretur hic textus, si esset Eugenii III. Secundò ducimur eo fundamento ; nam Eugenius II. epistolam scripsit D. Bernardo Archiepiscopo Viennensi, quæ extat in Bibliotheca Floriacenti, ut refert Carolus à Sancto Paulo in *Biblioth. Pontif. in Eugenio II. de ipso autem D. Bernardo refert Chenu in serie Archiepi. Viennen. num. 52.* quod cum esset vir solers, ingenius, & eruditus, ardens studio Viennensem Ecclesiam cleto, & bonis amplificavit ; unde credo, ipsum certum Canonicorum numerum in Ecclesia statuisse, atque illi rescribere Eugenum III. in presenti.

2. (b) *Laicis computatis.* Quòd juxta antiquam consuetudinem dupliciter contingebat : Primò, quia in Ecclesiis aliquando præbendæ laicæ in uis pauperum transcriptæ erant, ut de Ecclesia Aurelianensi refert Gregorius VII. *lib. 3. epist. 17. ad Raynerium Aurelianens. Episcop.* ibi : *Præcipimus etiam, ut canonicam concessam alimonia pauperum, quam ab eo usu sub ratiâ diceris vendidisse, ad eundem usum restituas.* Et in Ecclesia Claromontensi recensetur ab Innocentio III. *lib. 2. epist. 373.* id genus beneficium, quod concedi etiam laicis conuevit, & familiaritas appellatur : nec non in Ecclesia S. Martini Carnotensis præbendæ aliquot affectas in nobilitum virorum usum, vel ob meritorum gratiam, vel egenitas solatium, refert Panormit. in *cap. cum M. de consuet.* In Germania etiam ipsarum præbendarum usum invaluisse, constat ex Helmolde *lib. 1. hist. Sclav. cap. 16.* ibi : *Theodoricus Marchio Sclavorum depulsum ab honore, & omni hereditate, apud Magdeburg. malâ morte, ut dignus fuit, vitam finivit.* De Græcis idem constat ex Novella Alexii Comneni, quæ extat apud Bassamonem in *can. 19. Synod. Nicen. 2.* ibi : *Si autem accedat laicorum quispiam, qui est omnino inops, & pauper, ad sanctissimum meum Dominum, vel ex Antecessibus, qui suos thronos per-*

didierunt, & sunt inopes, & voluerit statuerè, ut in vicium capiat è locupletiori, aliquo monasterio, hoc recte faciat, non supra facultates numeri eorum, qui sunt ordinati. Secundò laici Principes plerumque præbendæ habent honorarias, ut noster Monarcha in Ecclesia Legionensi, ut refert Lobeta in *hist. Legion. fol. 112.* Reges etiam Gallie Canonici honorarij sunt in Ecclesiis Piccardiensi, teste Panormit. in *cap. extirpanda ; §. qui verò. de præb. in Cenomanensi.* Chopinus *lib. 2. de sacr. polit. titul. 5. numer. 8.* Rex Romanorum Canonicus est Ecclesiæ Aquisgran. Unde in gestis coronationis Maximiliani apud M. Frecher ita legitur : *Item venerunt Capitulares Ecclesiæ Aiquensis, recipientes Regem Romanorum in Canonicum, qui ipsi præstiti juramentum quòd ad præbendam hanc in eadem Ecclesia, & dederunt sibi locum in Choro : ipse etiam dedidit statuta, & vinum admissiois, juxta consuetudinem Ecclesiæ, & habet duos vicarios in loco, qui capiunt integram præbendam, & supplet locum suum in Ecclesia.* Idem securâ Romæ Imperiali consecratione solenniter installatur in Canonicum sancti Petri, & Summo Pontifici ministrat vices Subdiaconi ut tradit Durandus in *ration. lib. 2. titul. 8.* Idem de Duce Normannorum, Comite Nivertensi, Delphino Viennensi, Duce Aurelianensi, & aliis, qui in diversis Ecclesiis præbendæ honorarias habent, referunt Alteserra de *Ducibus cap. 12.* Barboza de *potestat. Episcop. allegat. 62. num. 75.*

(c) *Nominantur.* Laici enim licet sint incapaces beneficium ecclesiasticum, *cap. cum adeo 18. de rescript. cap. ex litteris, de transact.* quia debent beneficiati saltem habere primam tonsuram, ut probat Saulay in *panopl. cleric. part. 5. lib. 6. axiom. 5.* ex dispensatione tamen Pontificis possunt beneficium obtinere, ut pluribus relictis docent Petrus Gregorius *lib. 1. part. tit. 27. cap. 1.* Barboza *dist. alleg. 72. num. 74.* Durandus *lib. 4. de sacr. Eccles. cap. 6.* quo casu licet laici per se non possint obire munia, quæ propria sunt clericorum, tamen fructus percipiunt, & curare debent, ut per alios clericos in Ecclesia ministrentur, ut contingit quando cum non idoneo ad beneficium dispensatur, *cap. 2. de aetate & qualitate, cap. licet, cap. commissæ, de elect. in 6.*

CAPVT III.

Alexand. III. (a) *Cantuar. Archiepiscopo, & ejus Suffraganeis.*

EX frequentibus querelis didicimus, in partibus vestris consuetudinem prævam à multis retro temporibus invaluisse, quod clerici ecclesiastica beneficia sine consensu Episcopi dioces. vel [b] officialium suorum [qui hoc de (c) jure possunt] recipiunt, minus quàm deceat cogitantes, quomodo id à Patrum sanctorum est institutionibus alienum, & ecclesiasticæ contrarium honestati. Unde cum tu frater Archiepiscopo ex officio tibi commissio tam iniquam consuetudinem de provincia tua velis (sicut debes) radicis extirpare, tam in illos, qui ecclesiastica beneficia taliter occupata scienter detinent, quàm in eos, qui de cætero occupare præsumpserint, excommunicationis sententiam (d) protulisti. Nos itaque eandem sententiam ratam habentes, & eam auct. Ap. confirmantes, mandamus, quatenus clericas ipsos, qui ipsam sententiam incurrerint, nisi congruè satisfecerint, absolvere minimè (e) præsumatis.

NOTE.

NOTÆ.

(a) *Antiquar.*] Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 1.* & post Concilii Lateran. p. 8. *cap. 11.* de Cantuariensi Ecclesia & ejus suffraganeis *egi in cap. 2. de re scripti.*

(b) *Officialium.*] Id est, Vicariorum Episcoporum, ut communiter in Anglia eos appellari testatur Cojaci in *presenti.*

(c) *Qui hoc de jure possunt.*] Vicarii generales Episcoporum ex vi proprii officii absque alia speciali commissione possunt instituire presentatos à Patronis, sicut & electos confirmare, ut pluribus relatis docent Barbofa in *presenti*, n. 3. & *de potest. Episc.* p. 3. *alleg. 54. num. 70.* Valens de *benef. lib. 1. tit. 5. § 11.* nam futurum est jurisdictionis; unde transit in Capitulum hæc potestas Sede vacante, *cap. 1. hoc tit. lib. 6.* sed omnia quæ sunt jurisdictionis, competunt Vicario Episcopi, nisi à jure exceptum sit: ergo & institutio in beneficiis. Non tamen potest Vicarius beneficia conferre, *cap. ult. de offic. vicarii in 6.* Joan. Datis de *benef. sect. 3. cap. 10.* nam non est par ratio institutionis, ac collationis; quia instituire est necessitas, conferre autem beneficia, gratiæ donationis; ideoque Vicarius potest instituire, non autem beneficia conferre absque speciali commissione. Ita docuerunt plures congesti à Barbofa *d. alleg. 54. num. 69.* qui variis modis accipiunt presentem Alexandri decisionem. Specialem delegationem præcessisse in hoc textu supponunt Dinus in *cap. 1. de reg. jur. lib. 6.* Panormitanus *hic.* Idem Panormit. Immo la, & alii aliam subjungunt interpretationem, asserentes in hoc textu non agi de libera collatione beneficiorum, sed de institutione, quæ fit ad Patronorum presentationem, quam Vicarius generalis tacere potest absque speciali commissione: ita tenuerunt Glossa in *presenti.* verbo *Officialium*, Romanus *singul. 602.* Selua de *benefic. 2. p. cap. 14.* Lambert. de *jure patron. lib. 2. 3. p. quæst. 1. art. 5.* Tandem Covar. 3. p. *variar. cap. 20. num. 7.* docet textum hunc posse accipi de institutione, quæ non confert titulum beneficii, sed absentis; vel illius vicario præbet facultatem exercendi curam animarum juxta textum in *cap. 1. de Capel. monach. in 6.* Sed prior sententia defendenda prorsus est, cum ceteræ alienæ sint à presentis decisione. Quatenus tamen possit Episcopus facultatem conferendi beneficia vacatura vicario proprio dare, dicemus in *cap. constitutus, de concess. præb.*

(d) *Proiulisti.*] Sed quomodo Archiepiscopus in subditos suffraganeorum suorum sententiam excommunicationis proferre poterat? contra ea, quæ adduxi in *c. duo, cap. pastoratus, de offic. ordin.* Communiter repetentes in presentis docent, Beatum Thomam Archiepiscopum Cantuariensem potuisse prædictam excommunicationem proferre, quia agebatur de delictis concernentibus totam provinciam, & idem Metropolitanum etiam contra subditos suffraganeorum procedere potuisse, docuerunt in presentis Innocentius Ancharan. n. 6. Abbas Antiquus n. 3. Butrius n. 5. Hostiensis n. 2. Zabarella n. 4. quos sequitur Lotherius *lib. 1. q. 22. n. 8.* qui animadvertit sententiam, de qua in presentis, non fuisse judicalem, sed decretum Metropolitanum, & legem provinciale sancitam in ipsa Synodo provinciali. Sed quam aliena sit hæc interpretatio à verbis presentis textus, nemo non videt. Eâ ergo & aliis omisissis vera interpretatio deducitur ex illis verbis hujus textus, *ex officio tibi injuncto.* Cum enim Archiepiscopi Cantuariens. sint Legati nati ratione propriæ dignitatis; Candenus in *sua Britannia*, ibi: *Cantuariens. Archiepiscopi erant Legati populi Romani:* & ut Urbanus II. agebat, *velut alterius orbis Patriarcha*, Godevinnus in *vita sancti Theobaldi Cantuariens. Archiep.* ibi: *Pallium accepit Roma ab Innocentio II. à quo etiam titulo donatus est Legati nati, qui ab omnibus successoribus iam inde semper retentus sit:* probavitate supra in *c. 1. de offic. Legat.* inde Beatus Thomas, non ut Metropolitanus, sed ut Legatus S. A. in suffraganeorum subditos sententiam proiulit.

(e) *Præsumit.*] Sed ad quid necessaria fuit hæc specialis concessio, ut satisfactione præmissâ possint Episcopi absolvere excommunicatos ab Archiepiscopo per sententiam generalem, cum censura generaliter lata ab homine possit relaxari, nisi ejus absolutio sit reservata ab omnibus, qui à censuris absolvere valent; ut probant Covar. Soto. Navarrus, & alii, quos laudat & sequitur Gibalinus de *censur. disquisit. 9. quæst. 3. p. 1. num. 16.* Sed rectè Glossa finalis in presentis, quam sequitur Gibalinus ibi, docet, sententiam excommunicationis hanc fuisse confirmatam à Pontifice, ut constat ex illis verbis: *Auctoritate Apostolica confirmantes.* Unde necessarium fuit ut Alexander III. permitteret Episcopis, ut satisfactione præmissâ subditos absolverent, cum eos aliâ absolvere nequirent.

Commentarium hujus textus dedi in *cap. ult. nostrum, de offic. Archid.*

CAPVT IV.

Clemens III. Clero (a) Constantinopolitano.

Auctoritate Apostolicæ Sedis, debitoque officii nostri compellimur viros ecclesiasticos oculo benigniori prospicere, eisque, ne graventur molestiis, pastoralis sollicitudine providere. Hac itaque ratione inducti, auctoritate Apostolicâ prohibemus, ne aliquis vestrum à quocunque in civili, vel criminali negotio impetatur, nec per sæcularem personam carceri, aut vinculis, nisi ab Archiepiscopo suo ejectus fuerit ab ordine clericali, aliquatenus mancipetur, nec absq; rationabili & manifesta causa in officio, vel jure suo gravamen ab aliquo patiat. Prohibemus etiam ne vicarius

D. D. Gonzal, in Decretal. Tom. III. Pars I.

R

Regis,